

Τί ὅμως τούτοις νῦν κοινὸν καὶ τῷ Ἰθακνήσῳ, ὅστις λαθραίως, ὑπόπλος, αἰεὶ τὰ πάντα πράττει, καὶ ἀφυλάκτους τοὺς ἐχθροὺς ἐξαπατᾷ τοῖς δόλοις; Αὐτὴ τοῦ κράτους τοῦ χυσοῦ ἡ σελαγοῦσα αἰγλή τὸν τῆς ἐνέδρας τοῖς ἐχθροῖς θά φανερώσῃ τόπον, καὶ τὸν ὑποκυρπτόμενον ὁ ἀποκαλύψῃ ἄνδρα.¹ Ἀλλ' οὐδ' αὐτοῦ ἡ κεφαλὴ θά δυνηθῇ νὰ φέρῃ τὸ βάρος τὸ δυσβάστακτον τοῦ Ἀχιλλείου κράτους, οὐδὲ τὸ βαρυδίηγον ἐκ τοῦ Πηλίου δόρυ ἀπόλεμοι νὰ δράξωνται θά δυνηθῶσι χεῖρες· οὐδ' ἡ τὸν μέγαν φέρουσα ἐπὶ τοῦ δίσκου κόσμον,² ἡ ἡφαιστότευκτος ἀσπίς, ὧ Δαναοί, ὁ ἄρμύση χειρὶ ἀνάγκιδι, δειλῇ καὶ πρὸς κλοπὰς πλασθεῖσθαι. Τί οὖν, ὧ ἀταλαίπωρε, τοῦτο ζητεῖς τὸ δῶρον, ὅπερ ἂν σοὶ δωρήσωνται οἱ Ἀχαιοὶ σφαλέντες, ἵνα βεβαίως σκυλευθῇς θά χρησιμεύσῃ τοῦτο, οὐχὶ δὲ ἵνα φοβερός τοῖς πολεμίοις δόξης; Αὐτὴ σου δ' ἄμα ἡ ψυγὴ, καθ' ἣν καὶ μόνην πάντων σὺ, ὧ δειλὼν δειλότατε, ὑπερτερεῖς τὸν δρόμον, ἔαν οὐχὶ ἀδύνατος, μᾶλλον δεινὴ σοὶ ἔσται, τοσοῦτω μέγα φέροντι ἐπὶ τῶν ὤμων βάρος. Πρόσθε δὲ ὅτι οὗτός σου ὁ τῆς ἀσπίδος δίσκος, οὕτω σπανίως ὑποστάς τὸν τοῦ πολέμου κλόνον, σῶος ἐστὶ καὶ ἄτρητος· ἀλλ' ἡ ἀσπίς μου αὕτη, ὑπὸ μυρίων πρὸ πολλοῦ διορηγθεῖσα κτύπων, διάδοχον ὀρέγεται τὴν Ἀχιλλεῖαν σκέπην. Ἀλλὰ μεθ' ὅσα εἶπομεν, τίς ἡ ἀνάγκη λόγων; οἰκείοις, εἰ τολμᾷς, δειλέ, διακριθῶμεν ἔργοις· εἰς τοὺς ἐχθροὺς ριθῆναι τῶν τοῦ ἥρωος τὰ ὄπλα, ἐκείθεν δὲ κελεύσατε νὰ κομισθῶσι ταῦτα, καὶ τῷ ἀνακομίσαντι τὰ κομισθέντα δότες.

(Ἀκολουθεῖ).

ΗΡΟΔΟΤΟΣ Ο ΠΑΤΗΡ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

ΙΣΤ'.

Περὶ τοῦ ἐλλειποῦς τέλους τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἡροδότου¹.

Τὸ ἔργον τοῦ Ἡροδότου ἀπέμεινεν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τῆς παρούσης πραγματείας εἴρηται², ἀτελές. Τοῦτο δ' ἐξάγεται ἐκ τῆς αἰφνιδίου διακοπῆς τῆς ἱστορίας αὐτοῦ. Ἀμεσος ὅμως ἀποδείξεις τῆς ἐλλείψεως τέλους ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ ἱστορικοῦ κεῖται ἐν οἷς οὗτος ἀφηγεῖται, περὶ τοῦ θανάτου τοῦ προδότου Ἐφιάλτου προκειμένου, ὅτι ἐν τῇ μετέπειτα συνεχείᾳ τῆς ἱστορίας του ἐμελλε νὰ διαλάβῃ περὶ τῆς ἀληθοῦς αἰτίας τοῦ θανάτου αὐτοῦ³. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλην τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην δὲν ἐπανέρχεται ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἐκτός ἐάν τις ἀποδεχθῇ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἐκτεθῇ ἡ αἰτία αὕτη ἐκεῖ (VIII, 120), ὅπου ἐν τοῖς ἀρχαίοις χειρογράφοις παρετηρήθη κενὸν τι. Πλὴν δὲ τούτου καὶ αὐτὸ τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἡροδότου προοίμιον ἐθεωρήθη ὡς ὑπὸ ξένης χειρὸς προστεθὲν πρὸ τῶν λέξεων: «Περσέων μὲν νυν οἱ λό-

» γιοι Φοίνικας αἰτίους γενέσθαι φασὶ τῆς διαφορῆς». Φέρεται μάλιστα ἀρχαία πληροφροῖα τοῦ ψευδογράφου Πτολεμαίου τοῦ Χηννέως παρὰ Φωτίῳ περισφωβείσα, ἐν ἣ λέγεται ὅτι ὁ ὑμνογράφος Πλυσίρροος, ὁ ἐπιζήσας καὶ κληρονομήσας τὸν Ἡρόδοτον, ἐποίησε τὸ προοίμιον τοῦτο. Ἡ εἰδησις ὅμως αὕτη, καὶ δὴ ἡ ἀφορῶσα εἰς τὰ περὶ κληρονομίας τοῦ Ἡροδότου μετὰ θάνατον αὐτοῦ καὶ τῆς συνθέσεως τοῦ προοιμίου τῆς ἱστορίας του, ἀναιρεῖται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μεταδόντος αὐτὴν Πτολεμαίου, δι' ὃν οὗτος ἐφεξῆς ἐπὶ λέξει ἀναφέρει⁴, «σιγῆσαι δὲ τοῦνομα φασὶ τῆς γυναικὸς (Κανδαύλου) τὸν Ἡρόδοτον, ἐπεὶ ὁ ἐρώμενος Ἡροδότου Πλυσίρροος Νυσίας ὀνόματι ἐρασθεὶς Ἀλικαρνασσίας τὸ γένος, ἐπεὶ μὴ τύχοι τῆς ἐταίρας, οὐκ ἀνεχόμενος βρόχῳ ἑαυτὸν ἀνήρτησε· διὸ ψυλάξασθαι ὡς ἀπεχθὲς εἶπεῖν τὸ τῆς Νυσίας ὄνομα Ἡροδότου». Ἀφοῦ λοιπὸν μὴ ἀνεχόμενος ὁ Πλυσίρροος βρόχῳ ἑαυτὸν ἀνήρτησε καὶ ἀπέθανεν, ὁ δὲ Ἡρόδοτος μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἀπέφυγε νάναγράφῃ τὸ ὄνομα τῆς Νυσίας ὡς ἀπεχθὲς, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ κληρονομήσῃ τὸν Ἡρόδοτον καὶ ποιήσῃ τὸ προοίμιον; ὥστε ψευδὴς ἐλέγχεται ἡ προκειμένη εἰδησις, τὸ δὲ προοίμιον κατάγεται ἐκ γνησίας αὐτοῦ τοῦ ἱστορικοῦ χειρὸς⁵.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Ἐτέρα δ' ἀποδείξεις, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Ἡροδότου κατελείφθη ἀνευ τέλους εἶνε, ὅτι ἐξηκολούθησεν ὁ ἱστορικὸς τὴν ἀφήγησιν τῶν Περσικῶν πολέμων μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατακτῆσεως τῆς Σηστοῦ⁶, ἐνῶ, ἂν ἡδύνατο ὁ Ἡρόδοτος νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον του, φυσικώτερον θὰ ἦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἔαν ἐσταμάτα μέχρι τῆς ἐν Εὐρυμέδοντι νίκης, μεθ' ἣν ἐπῆλθε προσωρινὴ ὄπλων ἀνακωχή.

Ἡ δὲ διαίρεσις τοῦ ὅλου ἱστορικοῦ ἔργου εἰς ἐννέα βιβλία ἀμφιβάλλεται ἂν ἐγένετο διὰ χειρὸς αὐτοῦ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ πιθανώτερον φαίνεται ὅτι τὸ ἔργον ἔφερε τὸν τίτλον: «Ἱστορίαι». Ἡ δὲ κατατομὴ αὐτοῦ εἰς ἐννέα βιβλία παρέσχεον ἀφορμὴν νάποδοθῶσιν εἰς ἕκαστον αὐτῶν τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν ἐννέα Μουσῶν⁷.

Οἱ Ἀσσύριοι λόγιοι, ἐνθα εἶχε καταθέσει ὁ Ἡρόδοτος τὸ ἐξαγόμενον τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ περὶ τῶν βασιλείων Βαβυλῶνος καὶ Νινευί, ἀπετέλουν ἴδιον σύγγραμμα, περὶ οὗ ὅμως οὐδεμίαν βεβαίαν περιεσώθη εἰδησις⁸. Βεβαίως οὐδόλως ἐσκόπει νὰ περιλάβῃ καὶ τὰς ἐρεῖνας ταύτας μετὰ τῶν λοιπῶν ἰδιαιτέρως συγγραφέντων μερῶν ἐντὸς τοῦ ὅλου ἔργου αὐτοῦ· ἐνῶ, ἂν τὸ πρῶγμα εἶχεν ἄλλως, οὐδεμίαν θὰ παρέλειπεν εὐκαιρίαν, ὅπως παρειστάγῃ τὰ περὶ τῶν εἰρημνικῶν κρατῶν ἀκριβὲς ἐκεῖ, ὅπου γίνεται ἡ τῆς ἡγεμονίας μετάβασις ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων εἰς τοὺς Μήδους⁹, ἡ τέλος πάντων θὰ εὗρισκεν ἐν τῇ περαιτέρᾳ συντάξει τῆς ἱστορίας του κατάλληλόν τι χωρίον¹⁰, ὅπως παρενεῖρη, ἂν μὴ πᾶσαν μέρος τοῦλάχιστον τῆς ἱστορίας τοῦ Βαβυλωνιακοῦ κράτους καὶ ἰδίᾳ τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν νεωτάτην ἱστορίαν τῆς πόλεως Βαβυλῶνος¹¹.

ΙΖ'.

Περὶ τῆς Ἡροδοτείου διαλέκτου.¹²

Ἡροδοτείου διάλεκτον συνήθως ἀποκαλοῦσι τοὺς ἰδιωτι-

1) Βιβλ. 1486: «ὡς Πλυσίρροος ὁ ὑμνογράφος ἐρώμενος γεγονώς καὶ κληρονομῶς τῶν αὐτοῦ (τοῦ Ἡροδ.) οὗτος ποιήσει τὸ προοίμιον τῆς πρώτης ἱστορίας Ἡροδότου Ἀλικαρνασσεῶς τὴν γὰρ κατὰ φύσιν εἶναι τῶν Ἡροδότου ἱστοριῶν ἀρχὴν Περσέων οἱ λόγοι Φοίνικας αἰτίους γενέσθαι φασὶ τῆς διαφορῆς».

2) Πρβλ. Φωτίου Βιβλ. 150 β.

3) Πρβλ. Λουκιανὸς: Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν, 54. «Τοιοῦτοῖς προοιμίοις οἱ ἀριστοὶ τῶν συγγραφέων ἐχρήσαντο, Ἡρόδοτος μὲν, ὡς μάλιστα τὰ γενόμενα ἐξήτελλε τῷ γρόνῳ γέννηται, μεγάλα καὶ θαυμαστά ὄντα, καὶ ταῦτα νίκας ἐλληνικὰς δηλοῦντα καὶ ἥττας βαρβαρικὰς...».

4) ἴδ. Ἡροδ. IX, 114 ἐφεξῆς.

5) Πρβλ. Λουκιανὸς: Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν, 42. καὶ: Ἡρόδοτος ἢ Ἀετίων, 1.—Σουίδας ἐν λέξει. Τὴν δὲ γενικὴν τίτλον «Μούσας» παρεισήγαγε πρῶτος ὁ Ἑρρίκος Στέφανος.

6) Ἡροδ. I, 106.

7) I. 106.

8) Οἷον τὸ μετὰ τὸ III, 160.

9) I. 178 ἐφεξῆς.

10) H. Stein: Herodotos: Einl. σ. 47.

1) Πρβλ. τὰ παρ. Ἀντισθένης, «δειλὸς οὐδεὶς ἂν ἐπισήμιος ὄπλοισι χρῆσταιτο, εἰδὼς ὅτι τὴν δειλίαν αὐτοῦ ἐκπρίνει τὰ ὄπλα».

2) ἴδε τὴν περιγραφὴν τῆς ἀσπίδος ἐν Ἰλ. Σ, 468—607 καὶ παρὰ Κοῖν. Σμυρ. Ε', 5—101.

1) H. Stein: Herodotos: Einl. σ. 44.

2) Ἰδ. κεφάλαιον II' ἐν τέλει.

3) VII, 213: «ἀπέχεσθαι μὲν Ἐπιχλέας δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖς ὀπίσθε λόγοις σημανέω».

σμούς εκείνους, οίτινες υπό τὴν ἐποχὴν τῶν φθόγγων καὶ τῶν τύπων διακρίνουσι τὴν γλῶσσαν τοῦ Ἡροδότου ἀπὸ τῆς ἀττικῆς διαλέκτου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοῦ Ἡροδότου αὐτὴ γλῶσσα κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν λέξεων ἐλάχιστα διέφερεν ἀπὸ τῆς γλῶσσης τῶν λεγομένων Ἰωνῶν λογογράφων καὶ φιλόσοφων, θεωρεῖτο μὲν αἰετοτε διὰ τοῦτο ὡς τὸ τελειότερον ὑποδειγμα τῆς Ἰωνικῆς πεζογραφίας, οἱ ἀρχαῖοι ὅμως ἀπεδέχοντο τὴν ἡροδοτεῖον διάλεκτον ὡς κανόνα τῆς Ἰάδος μᾶλλον διὰ τὴν εὐστόχον ἐν γένει τοῦ λόγου ἐκφορὰν, ἢ διὰ τὸν ἰωνικὸν ἰδιᾶ σχηματισμὸν τῶν λέξεων. Τοῦναντίον αὐστηροὶ γραμματικοὶ, οἷος Ἀπολλώνιος ὁ Δύσκολος, δὲν συγκατηρῶν τὸ πάλαι καὶ τὸν Ἡρόδοτον, ὡς τὸν Φερεκιδῆν, Ἐκαταῖον καὶ Δημόκριτον, μεταξὺ τῶν ὑποδειγμάτων τῆς Ἰωνικῆς διαλέκτου, οἱ δὲ οἱτορες, οἵτινες ἐλάμβανον ἰδίᾳ ὑπ' ὄψιν τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τὸ λεκτικὸν τῶν συγγραφέων ὕψος, ἀπεκάλουν τὴν γλῶσσαν τοῦ ἡμετέρου Ἱστορικοῦ «μεμιγμένην καὶ ποικιλὴν Ἰάδα». Καὶ ὄντως ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Ἡροδότου οὐ μόνον πολλοὶ Ἰωνισμοὶ ἀποφεύγονται, ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι ἐγκαταλείπονται ξένοι τύποι.

Πῶς δ' εἶχεν ἡ καθαρὰ Ἰωνικὴ διάλεκτος ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτῆς καὶ ἐνιαῖα μορφή πρὸς τὰς λοιπὰς διαλέκτους εἶναι τῶσον σκοτεινὸν καὶ ἀβέβαιον, ὅσον σκοτεινὴ εἶναι καὶ ἡ ἀρχαιότερα ἱστορία τῆς Ἰωνικῆς φυλῆς. Διότι ἡ διαφορά, ἢν βραδύτερον διεκρίναν οἱ Ἕλληνες γραμματικοὶ μεταξὺ ἀρχαιότερας παρ' Ὀμηρῷ Ἰάδος καὶ τῆς νεωτέρας τῶν Ἰωνῶν συγγραφέων τῆς βῆς καὶ 5ης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, δὲν ἐβασίζετο ἐπὶ ἱστορικῶν ἀποδείξεων· ἐξεπλάγασε δὲ ἐκ τῆς σπουδῆς τοῦ διακρίναι, ὅσον ἐνῆν, τοὺς ἰδιάζοντας τῇ Ὀμηρικῇ γλῶσσῃ τύπους καὶ ἀγαγεῖν ἕκαστον αὐτῶν εἰς ἡν ἀνήκε διάλεκτον, ἰδίως δὲ τὴν Ἰωνικὴν, καὶ ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι ὁ Ὀμηρὸς ἤκμασεν ἐν τῇ Ἀσιατικῇ Ἰωνίᾳ. Βέβαιον δὲ μόνον εἶναι, ὅτι σὺν τῇ διαίρεσει καὶ διασπορῇ τοῦ Ἰωνικοῦ φύλου, ἀπόλεσε καὶ ἡ διάλεκτος αὐτὴ τὴν ἐνότητά καὶ ὁμοιομείρειαν αὐτῆς. Περὶ δὲ τοὺς Μηδικούς χρόνους εὑρίθαι ἥδη ἡ Ἰωνικὴ αὐτὴ διάλεκτος κατατετριμμένη εἰς πολλὰ ἐπιτοπιῶς ἰσχύοντα ἰδιώματα, ὧν τέσσαρα μάλιστα ἐναργῶς ἀναφαίνονται ἐν τῇ πολιτικῶς ἐνωθείᾳ Ἰωνικῇ Δωδεκαπόλει¹. Ἡ δὲ περὶ αὐτῶν σημερινὴ γνῶσις ἡμῶν οὕτως ἀνεπαρκὴς ἀποβαίνει, ὥστε ἀδύνατον μετὰ βεβαιότητος νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα εἰς ποῖον τῶν τεσσάρων τούτων γλωσσικῶν ἰδιωμάτων ἀνῆκεν ἡ τοῦ Ἡροδότου διάλεκτος.

Οἱ ἐν τῇ καθαρᾷ ἡροδοτεῖᾳ Ἰάδι ὑπάρχοντες ξένοι τύποι τὸ μὲν ἐλήφθησαν ἐκ τῆς ἀρχαιότερας τοῦ ἔπους γλῶσσης, τὸ δὲ ἀνῆκουσιν εἰς τὸ Δωρικὸν τῆς ἑλλήν. γλῶσσης ἰδιώμα. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἐξηγοῦνται ὡς ἐκ τῆς μεγάλης πρὸς σπουδὴν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν τάσεως, οὗτοι δὲ πάλιν ἐμποιοῦσιν ἐντύπωσιν ἐνεκα τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ αὐτῶν, ὥστε ὁ συγγραφεὺς ἦτο Δωριεὺς τὴν καταγωγὴν. Βεβαίως περὶ τοὺς χρόνους τοῦ ἡμετέρου ἱστορικοῦ καὶ ἐν Ἀλικαρνασσῶ, ἀποτελούσῃ ἄλλοτε μέρος τῆς Δωρικῆς λεγομένης Ἐξαπόλεως², εἶχεν ἐπικρατήσει γλωσσικὸν ἰδιώμα περιλαμβανόν ἀττικοὺς τε καὶ ἰωνικοὺς τύπους, ἢ δὲ Δωρικὴ τῶν πρώτων ἀποίκων διάλεκτος τοσοῦτ' ὅσον ἐν τῷ χρόνῳ εἶχεν ἐξαλειφθῇ, ὥστε μόλις πού καὶ πού διεσώζοντο εἰσέτι μεμονωμένα καὶ σπάνια τινα ἴχνη αὐτῆς. Τὸ ἀττικοῖονικόν³ δὲ τοῦτο ἰδιώμα ἐκ νεαρῆς ἀσκηθεὶς ὁ Ἡρόδοτος ἡλικίας, γνωρίσας δ' ἐν ταῖς ἀποδημίαις αὐτοῦ πάντα σχεδὸν τὰ γλωσσικά τῶν ἐλλήνων, ὡς ἐπεσκέφθη, χωρὶν ἰδιώματα καὶ ἐνεκα τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ἐν Ἀττικῇ διαμονῆς ἀποβαλὼν πᾶν ἄλλο τοπικὸν ἰδιώμα, ἐμύρφωσε τὴν τῆς γενεθλίου πατρίδος τοῦ γλῶσσαν ὁ συγγραφεὺς, ἢν μὴ οὐσαν ἀπηλλαγμένην πάσης ἐπιγοροῦς τῆς ἀρχαιότερας ἀττικῆς γλῶσσης, μετεχειρίσθη ἐν τῷ συγγράμματι του.

Μεθ' ὁποῦν δ' αὐστηρότητος καὶ ἐμμονῆς εἰργάσθη πρὸς

1) Ἐπικὴν, Δωρικὴν καὶ Ἰωνικὴν.

2) Ἡρόδ. I, 143: «γλῶσσαν δὲ οὐ τὴν αὐτὴν νενομίκασι (οἱ Ἰωνεῖς), ἀλλὰ τρόπους τέσσαρας παραγωγέων».

3) Ἰδ. ἐν τοῖς προειρημένους κεφαλ. Γ'.

4) Ἰδ. κεφ. Γ', ἐν τῇ ἐν ἀρχῇ ὑποσημειώσει: περὶ τῶν ἐκ Τροίης καὶ Ἐπιδάρου ἀποίκων, καὶ κατωτέρω μέχρι τέλους τοῦ κεφαλαίου.

5) Περὶ φυσικοῦ Ἰωνισμοῦ τοῦ Ἡροδότου ἰδ. E. Curtius: Gr. Geschichte. II, σ. 842. σημ. 144.

τοῦτο ὁ Ἡρόδοτος δυσχερὲς ἀποβαίνει νὰ ὁρισθῇ ἐν τοῖς καθέκαστα. Διότι ὅσα ὁμοιοειδῆς καὶ ἂν ἦτο ἡ ἐντύπωσις, ἢν γενικῶς ἐμποιεῖ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, τοσοῦτ' πολυπληθεῖς ἐξ ἄλλου εἶναι αἱ διαφοραὶ καὶ ἀποκλίσεις τῶν γλωσσικῶν τύπων, τῶν ἀπαντώντων ἐν αὐτῷ τῷ ἐκκαθαρισθέντι κατὰ τε τοὺς ἀρχαιοτέρους καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀπὸ πάσης αὐθαίρετου διορθώσεως καὶ μεταβολῆς ἀρχαίᾳ κειμένῳ. Συχνάκις δὲ παρὰ τοὺς ἰδιάζοντας ἰωνικοὺς ἀπαντᾷ συνήθως ἀττικοὶ τύποι, παρὰ τὴν γλωσσικὴν ἰδιώμα εὑρίθαι ἕτερον ὁμοίως κυρούμενον καὶ οἱ ἰδιάζοντες τῇ διαλέκτῳ περὶ προφορᾶς καὶ κλίσεως κανόνες σπανίως μόνον βεβαιοῦνται διὰ σειρᾶς ὅλης ὁμοίων παραδειγμάτων. Ὁφείλει πάντως νὰποδεχθῇ τις ὅτι ἐξ ἀρχαιοτάτων ἐτι χρόνων, ὡς ἐκ τῆς ἀμελείας τῶν ἀντιγραφῶν, παρειδέφθησαν ἐν τοῖς χειρογράφοις πασίγνωστοι ἐκ τῆς προφορικῆς καὶ γραπτῆς ἀττικῆς γλῶσσης εἰλημμένοι τρόποι ἐκφράσεως, ἀντὶ ἄλλων καθαρῶς ἰωνικῶν καὶ παρειδέφθησαν ἐνιαχοῦ αὐθαίρετοι μεταβολαὶ ὑπὸ ἀκρίτων διορθωτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ ἡ νεωτέρα κριτικὴ ἐπιστήμη ἀνεγνώρισε πάντα ταῦτα ὡς ξενότροπα τῷ ἰδιώματι τοῦ συγγραφέως καὶ ἀπύλειψεν ἐκ τοῦ κειμένου ἢ ἐσημείωσε μόνον, ὑπολείπονται εἰσέτι ἱκαναὶ ἀνωμαλῖαι, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ διορθωθῶν ἄνευ βλάβης, ἀλλὰ μᾶλλον θεωρητέαι ὡς ἀρχικῶς ἐν τῷ κειμένῳ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀφειδίται καὶ φέρονται εἰς ἀποδοχὴν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς οὐδεμίαν ἀναλογίαν οὔτε προδιεγράψεν, οὔτε ἐξήντησε νὰ τηρήσῃ ἐν τῇ ἐκφορᾷ τῶν γλωσσικῶν τύπων. Διότι ποιά τις ποικιλία τῶν ἐκφράσεων καὶ τῶν τύπων οὐδόλως θεωρεῖτο ὡς ἑλλειψὶς ἢ ἁμαρτήματα παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι, τῆς 5ης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος μέχρι Ξενοφώντος, οἵτινες δὲν εἶχον ἀκόμη δεσμευθῇ διὰ τῶν σχολικῶν ἐκείνων κανόνων, οὗς βραδύτερον ὥρισαν καὶ ἐπέβαλον οἱ σοφισταὶ καὶ οἱ ρήτορες. Ἐν τούτοις ἡ ποικιλία αὐτῇ ὑφίσταται ἐν τῇ ποιητικῇ φιλολογίᾳ ὅλων τῶν αἰώνων καὶ τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου καὶ αὐτὴ μόνη ἐχορήγησεν εἰς τὴν μετέπειτα πεζογραφίαν κανόνα ὕψους, ὃν οἱ εἰς τὸ εἶδος τῆς ἱστοριογραφίας ἀσχολούμενοι δὲν ἀπέκρουον ὡς τι προνόμιον ἢ προτίμησιν γλωσσικῆς τέχνης, ἀλλ' ἐπιμελῶς καὶ ἐπὶ σκοπῷ ἐκαλλιεργοῦν. (*)

Π. Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Δ. Φ.

(*) Τυπογραφικὰ παροράματα διορθωτέα: Ἐν σελ. 311 στήλ. 2^α, στήλ. 21 μετὰ τὴν λέξιν μετ' ἀν' αὐτῶν προσθετέον: τῶν Ἰωνῶν καὶ ἐγ' κατὰ στίχ. 29.

Ἐν σελ. 406, στήλ. 2^α στήλ. 29 μετὰ τὴν λέξιν προχειρότατοι προσθετέον τὴν λέξιν ὑπάρχουσι.

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛ. ΣΠΟΥΔΩΝ

Τῇ ἐσπερᾷ τῆς 24/6 μαΐου κατὰ τὴν 7 1/2 ὥραν παρετέθη ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Μαργκερὶ τὸ ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου τῶν ἐλληνικῶν σπουδῶν (Association des études grecques) συμπόσιον ἐπὶ τῷ ἰωβηλαίῳ τῆς εἰκοστῆς πέμπτης ἐπετηρίδος τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς. Ὁ κ. Ἐρνέστος Ρενάν, προεδρεύων τοῦ συμποσίου, εἶχε παρακαθημένους αὐτῷ δεξιόθεν μὲν τὸν πρέσβυν τῆς Ἑλλάδος κ. Δηλιγιάννην, ἀριστερόθεν δὲ τὸν κ. Ρουμπιέ, διευθυντὴν τῆς δευτεροβαθμίου διδασκαλίας ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως. Ἰδοὺ δὲ ὁ λόγος ὃν ὁ διάσημος οὗτος συνεργάτης τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων» κ. Ἐρνέστος Ρενάν ἀπήγγειλεν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ:

«Ἡμελῆσατε, κύριοι. νὰ ρίψητε φωτοβόλον ἀκτῖνα ἐπὶ τῶν τελευταίων ἡμερῶν μου. Ὁμολογῶ ὅτι ὑπεραγαπῶ τὰ συμπόσια, τὰ συμπόσια ἐκεῖνα ἐν οἷς ἐπικρατοῦσιν, ὡς ἐν τῷ ἡμετέρῳ, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἐν αἷς οὐδεὶς ὁμιλεῖ περὶ πολιτικῶν. Ἡ σήμερον θὰ ἴναι ἴσως ἡ τελευταία φορὰ, καθ' ἣν θὰ πρεσβεύσω παραπληγίας τελετῆς. Πρὸ